

813

Besluit van 25 oktober 1994, houdende het Warenwetbesluit Zuivel

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van Onze Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 11 mei 1994, nr DGVgz/VVP/L 94916, gedaan in overeenstemming met Onze Minister van Economische Zaken en de Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Gelet op Verordening (EEG) nr 1411/71 van de Raad van 29 juni 1971 houdende aanvullende voorschriften voor de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelproducten met betrekking tot melk bestemd voor menselijke consumptie (PbEG L 148);

op Verordening (EEG) nr 1898/87 van de Raad van 2 juli 1987 betreffende de bescherming van de benaming van melk en zuivelproducten bij het in de handel brengen (PbEG L 182);

op Richtlijn nr 76/118/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 18 december 1975 houdende onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Staten betreffende bepaalde voor menselijke voeding bestemde geheel of gedeeltelijk gedehydrateerde verduurzaamde melk (PbEG L 24);

op Richtlijn nr 79/1067/EEG van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 13 november 1979 tot vaststelling van communautaire analyse-methoden voor de controle van bepaalde voor menselijke voeding bestemde geheel of gedeeltelijk gedehydrateerde verduurzaamde melk (PbEG L 327);

op Richtlijn nr 83/417/EEG van de Raad van 25 juli 1983 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Staten inzake bepaalde voor menselijke voeding bestemde melkeiwitten (caseïne en caseïnaten) (PbEG L 237);

op Richtlijn nr 85/503/EEG van de Commissie van 25 oktober 1985 betreffende analysemethoden inzake voor menselijke voeding bestemde caseïnen en caseïnaten (PbEG L 308);

op Richtlijn nr 92/46/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1992 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften voor de produktie en het in de handel brengen van rauwe melk, warmtebehandelde melk en produkten op basis van melk (PbEG L 268);

op Richtlijn nr 92/47/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1992 houdende vaststelling van de voorschriften voor het toestaan van tijdelijke en beperkte afwijkingen op de specifieke communautaire gezondheidsvoorschriften voor de produktie en het in de handel brengen van melk en produkten op basis van melk (PbEG L 268);

op artikel II van de Wijzigingswet 1988 Warenwet jo. de artikelen 14, 14a, 15, 16 en 16a van de Warenwet (Stb. 1935, 793);

alsmede op artikel 1, vierde lid, artikel 4, eerste lid, artikel 5, eerste lid, onder a en b, en zesde lid, artikel 6, onder d, artikel 8, onder a, b, c en d, artikel 9, onder b, en de artikelen 12, 13 en 14 van de Warenwet (Stb. 1988, 360);

Gezien het advies van de Adviescommissie Warenwet van 8 april 1994 met nummer 14 721/(21)5;

De Raad van State gehoord (advies van 1 augustus 1994, no. W13.94.0306);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 14 oktober 1994 met nummer DGVgz/VVP/L 942092, uitgebracht in overeenstemming met Onze Ministers van Economische Zaken en van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Hebben goedgevonden en verstaan:

§ 1. Algemene bepalingen

Artikel 1

In dit besluit en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

a. *Richtlijn 76/118/EEG*: Richtlijn nr 76/118/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 18 december 1975 houdende onderlinge aanpassing van de wetgevingen der Lid-Statens betreffende bepaalde voor menselijke voeding bestemde geheel of gedeeltelijk gedehydrateerde verduurzaamde melk (PbEG L 24);

b. *Richtlijn 79/1067/EEG*: Richtlijn nr 79/1067/EEG van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 13 november 1979 tot vaststelling van communautaire analyse-methoden voor de controle van bepaalde voor menselijke voeding bestemde geheel of gedeeltelijk gedehydrateerde verduurzaamde melk (PbEG L 327);

c. *Richtlijn 83/417/EEG*: Richtlijn nr 83/417/EEG van de Raad van 25 juli 1983 betreffende de onderlinge aanpassing van de wetgevingen van de Lid-Statens inzake bepaalde voor menselijke voeding bestemde melkeiwitten (caseïne en caseïnatens) (PbEG L 237);

d. *Richtlijn 85/503/EEG*: Richtlijn nr 85/503/EEG van de Commissie van 25 oktober 1985 betreffende analysemethoden inzake voor menselijke voeding bestemde caseïnen en caseïnatens (PbEG L 308);

e. *Richtlijn 92/46/EEG*: Richtlijn nr 92/46/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1992 tot vaststelling van gezondheidsvoorschriften voor de produktie en het in de handel brengen van rauwe melk, warmtebehandelde melk en produkten op basis van melk (PbEG L 268);

f. *Richtlijn 92/47/EEG*: Richtlijn nr 92/47/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 16 juni 1992 houdende vaststelling van de voorschriften voor het toestaan van tijdelijke en beperkte afwijkingen op de specifieke communautaire gezondheidsvoorschriften voor de produktie en het in de handel brengen van melk en produkten op basis van melk (PbEG L 268);

g. *koemelk*: het door het melken van één of meer koeien verkregen produkt, zonder dat daaraan stoffen worden toegevoegd of onttrokken;

h. *rauwe melk*: melk die is afgescheiden door de melkklier van een of meer koeien, oaien, geiten of buffelkoeien, die niet is verwarmd tot boven 40°C en die evenmin een behandeling met een gelijkwaardig effect heeft ondergaan;

i. *thermisatie*: verhitting van rauwe melk tot een temperatuur tussen 57°C en 68°C, zodanig dat de melk na deze behandeling positief blijft reageren op de fosfatase-test;

j. *warmtebehandeling*: elke behandeling door verhitting die, onmiddellijk na de toepassing ervan, een negatieve reactie bij de fosfatase-test tot gevolg heeft;

k. *melk bestemd voor de bereiding van produkten op basis van melk*:

1°. rauwe melk bestemd voor verwerking;

2°. vloeibare of bevroren melk, verkregen uit rauwe melk die al dan niet een toegestane fysische behandeling, zoals een warmtebehandeling of een thermisatie, heeft ondergaan en waarvan de samenstelling al dan niet is gewijzigd, mits deze wijziging beperkt blijft tot het toevoegen of het onttrekken van natuurlijke melkbestanddelen;

l. *warmtebehandelde consumptiemelk*:

1°. voor verkoop aan een eindverbruiker en aan instellingen bestemde consumptiemelk die uit rauwe melk is verkregen door een warmtebehandeling en die wordt aangeboden als gepasteuriseerde melk, UHT-melk, gesteriliseerde melk of hooggepasteuriseerde melk;

2°. door pasteurisatie behandelde melk voor bulk-verkoop op verzoek van de individuele eindverbruiker;

m. *produkten op basis van melk*:

1°. zuivelprodukten, dat wil zeggen produkten die uitsluitend zijn verkregen uit rauwe melk, met dien verstande dat stoffen die voor de bereiding ervan noodzakelijk zijn, mogen worden toegevoegd, mits deze stoffen niet worden gebruikt voor de volledige of gedeeltelijke vervanging van één van de bestanddelen van de melk;

2°. samengestelde zuivelprodukten, dat wil zeggen produkten waarvan geen enkel element in de plaats komt van een melkbestanddeel of bedoeld is om daarvoor in de plaats te komen en waarvan de melk of een zuivelprodukt een essentieel bestanddeel is, hetzij door de hoeveelheid, hetzij omdat het effect kenmerkend is voor deze produkten;

n. *micro-organismen van yoghurt-cultuur*: micro-organismen van de soorten *Lactobacillus del-brueckii* ssp. *bulgaricus* en *Lactococcus salivarius* ssp. *thermophilus*;

o. *Conventie van Stresa*: de internationale overeenkomst nopens het gebruik van aanduidingen van herkomst en benamingen van kaassoorten, tot stand gekomen te Stresa op 1 juni 1951 (Trb. 1952, 61)

p. *kaasstandaarden*: internationale kaasstandaarden, opgesteld:

1°. in het kader van de «FAO/WHO Code of Principles concerning Milk and Milk Products»; of

2°. krachtens de Conventie van Stresa;
vermeld in bijlage II;

q. *melkveehouder*: degene die bedrijfsmatig melkkoeien houdt, voor eigen rekening of voor rekening van anderen.

Artikel 2

1. Het is verboden te handelen in strijd met de eisen gesteld bij artikel 3, tweede en vierde lid, bij of krachtens artikel 4 en artikel 5, en bij artikel 6, eerste lid, van Verordening (EEG) nr 1411/71 van de Raad van 29 juni 1971 houdende aanvullende voorschriften voor de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten met betrekking tot melk bestemd voor menselijke consumptie (PbEG L 148).

2. Het is verboden te handelen in strijd met de artikelen 2 en 3 van Verordening (EEG) nr 1898/87 van de Raad van 2 juli 1987 betreffende de bescherming van de benaming van melk en zuivelprodukten bij het in de handel brengen (PbEG L 182).

3. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren te bereiden, te verhandelen, te verwerken of te bezigen, die niet voldoen aan de eisen bij of krachtens dit besluit gesteld met betrekking tot hun samenstelling, hoedanigheid of eigenschappen.

4. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren te bereiden, te behandelen, te verwerken, te verpakken, te bewaren of te vervoeren,

anders dan met inachtneming van daaromtrent bij of krachtens dit besluit gestelde voorschriften.

5. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren te verhandelen, met betrekking tot welke in afwijking van de in het tweede lid bedoelde voorschriften is gehandeld.

6. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren ten aanzien waarvan krachtens dit besluit een verpakking is voorgeschreven, te verhandelen anders dan in een verpakking, dan wel zodanige waren te verhandelen in verpakkingen die niet voldoen aan de daaromtrent krachtens dit besluit gestelde eisen.

7. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren te verhandelen anders dan met inachtneming van de voorschriften, bij of krachtens dit besluit gesteld met betrekking tot hun aanduiding.

8. Het is verboden met gebruikmaking van de bij of krachtens dit besluit aangegeven – of daarop gelijkende – aanduidingen andere waren te verhandelen dan die waaraan die aanduidingen bij of krachtens dit besluit zijn voorbehouden.

9. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren te verhandelen anders dan met inachtneming van de voorschriften, bij of krachtens dit besluit gesteld met betrekking tot het bezigen van vermeldingen.

10. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren te verhandelen anders dan in verpakkingen die aan de daaromtrent krachtens dit besluit gestelde eisen voldoen.

11. Het is verboden de in dit besluit bedoelde waren binnen Nederlands grondgebied te brengen, anders dan met inachtneming van de ter zake krachtens dit besluit gestelde voorschriften.

§ 2. Rauwe melk, bestemd voor directe aflevering aan particulieren

Artikel 3

1. Rauwe koemelk, bestemd voor directe aflevering aan particulieren, is uitsluitend aanwezig:

1°. op het bedrijf van de melkveehouder waar die melk gewonnen is; en

2°. in een recipiënt die niet geschikt is om met de inhoud afgeleverd te worden aan particulieren;

en voldoet aan de volgende eisen:

a. kiemgetal bij 30°C \leq 50 000 per ml¹ ;

b. Staphylococcus aureus (per ml): m = 100, M = 500, n = 5, c = 2²;

c. Salmonella is afwezig in 25 g: n = 5, c = 0.

2. De in het eerste lid bedoelde melk wordt, wanneer zij niet binnen twee uur na het melken aan de consument wordt verkocht, gekoeld tot:

a. indien die melk binnen 24 uur na het melken verkocht wordt: een temperatuur van 8°C of lager;

b. indien die melk niet binnen 24 uur na het melken verkocht wordt: een temperatuur van 6°C of lager.

3. Op of in de directe omgeving van de in het eerste lid bedoelde recipiënt wordt duidelijk leesbaar de vermelding RAUWE MELK VOOR GEBRUIK KOKEN gebezigd.

4. Onze Minister kan, in overeenstemming met Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en gehoord de Adviescommissie Warenwet, nadere regels stellen inzake rauwe melk die niet afkomstig is van koeien en bestemd is voor directe aflevering aan particulieren, voor zover die regels betrekking hebben op de in het eerste, tweede of derde lid bedoelde onderwerpen.

Artikel 4

1. De bereiding, behandeling en verhandeling van:
 - a. melk bestemd voor de bereiding van produkten op basis van melk;
 - b. warmtebehandelde consumptiemelk; en
 - c. produkten op basis van melk; geschieden op hygiënische wijze.
2. Onze Minister stelt ter uitvoering van:
 - a. Richtlijn 76/118/EEG;
 - b. Richtlijn 83/417/EEG;
 - c. Richtlijn 92/46/EEG; en
 - d. voor zover noodzakelijk, Richtlijn 92/47/EEG; nadere regels ten aanzien van de bereiding, behandeling, etikettering, vervoer en verhandeling van de in het eerste lid bedoelde waren.

§ 4. Stremsel bij de bereiding van kaas en kwark

Artikel 5

1. Bij de bereiding van kaas, geitekaas en schapekaas worden geen andere stremfels gebruikt dan:
 - a. stremfel verkregen door extractie van de lebmaag van het kalf of runderpepsine; of
 - b. stremfel van microbiële oorsprong dat afkomstig is van een van de volgende organismen: *Bacillus cereus*, *Endothia parasitica* of *Mucor* species, onder de voorwaarde dat het voldoet aan:
 - 1°. de specificaties gesteld aan stremfel van bovengenoemde organismen; en
 - 2°. de Algemene specificaties voor enzympreparaten; die zijn opgenomen in het «Compendium of Food Additive Specifications volume 2» (FAO, 1992).
2. Ten aanzien van een in het eerste lid bedoelde waar die bereid is met behulp van een in dat lid, onder b, bedoeld stremfel, worden in het zelfde gezichtsveld als de aanduiding van de waar, de volgende vermeldingen gebezigd:
 - a. vegetarische kaas; en
 - b. bereid met microbiel stremfel.
3. In afwijking van het eerste lid, onder b, mag een microbiel geproduceerde chymosine worden gebruikt, dat voldoet aan bijlage I.
4. Ten aanzien van een in het derde lid bedoeld stremfel worden vermeldingen gebezigd waaruit blijkt:
 - a. uit welk organisme het preparaat verkregen is; en
 - b. dat de eigenschappen van het onder a bedoelde organisme zijn veranderd door het inbrengen van een construct.

§ 5. Etikettering van produkten op basis van melk

Artikel 6

- De aanduiding boter mag uitsluitend worden gebezigd voor het uitsluitend uit koemelk verkregen zuivelprodukt met als kenmerkende eigenschappen:
- a. een emulsie van het type water in olie met een vetgehalte van ten minste 80%;
 - b. een vochtgehalte van ten minste 10% en ten hoogste 16%;
 - c. ten hoogste 2% vetvrije droge melkbestanddelen; en
 - d. een gehalte aan keukenzout van ten hoogste 2%.

Artikel 7

De aanduiding karnemelk mag uitsluitend worden gebezigd voor het uitsluitend uit koemelk door doelmatige microbiologische verzuring verkregen vloeibare zuivelprodukt, met als kenmerkende eigenschappen:

- a. een groot aantal levende melkzuurbacteriën;
- b. een vetgehalte van ten hoogste 1,0%;
- c. een gehalte aan melksuiker van ten minste 30% in de vetvrije droge stof;
- d. een gehalte aan vetvrije droge stof van ten minste 7,3%; en
- e. een pH van ten hoogste 5,0.

Artikel 8

1. De aanduiding yoghurt mag uitsluitend worden gebezigd voor het uitsluitend uit koemelk door doelmatige verzuring met behulp van micro-organismen van yoghurt-cultuur verkregen vloeibare zuivelprodukt, met als kenmerkende eigenschappen:

- a. een groot aantal levende micro-organismen van yoghurt-cultuur;
- b. een vetgehalte van ten minste 2,95%;
- c. een gehalte aan melkeiwit van ten minste 2,8% met ten minste 33% melkeiwit in de vetvrije melkdroge stof; en
- d. een pH van ten hoogste 4,5;

waaraan voor, tijdens of na de verzuring uitsluitend wei-eiwitconcentraat of caseïnatoren mogen zijn toegevoegd.

2. Het in het eerste lid bedoelde wei-eiwitconcentraat:

- a. is verkregen uit uitsluitend wei;
- b. heeft een eiwitgehalte van ten minste 37% op basis van de vetvrije droge stof;
- c. heeft een nitraatgehalte, berekend als nitraation NO_3^- , van ten hoogste 50 mg per kg in de droge stof; en
- d. heeft een nitrietgehalte, berekend als nitrietion NO_2^- , van ten hoogste 2 mg per kg in de droge stof.

3. Indien aan een op de voet van dit artikel aangeduide waar caseïnaat onderscheidenlijk wei-eiwitconcentraat is toegevoegd, wordt een vermelding gebezigd, die aangeeft welk percentage van deze stoffen is toegevoegd.

4. In aanvulling op artikel 9, onder d, van het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen, behoeft de daar bedoelde lijst van ingrediënten ook niet te worden gebezigd voor de als yoghurt, halfvolle yoghurt of magere yoghurt aangeduide waar, voor zover ter zake geen andere ingrediënten zijn gebruikt dan koemelkbestanddelen, enzymen en culturen van micro-organismen.

Artikel 9

1. De aanduiding kaas mag uitsluitend worden gebezigd voor het zuivelprodukt dat wordt verkregen door:

- 1°. stremming van uitsluitend koemelk, waaraan al dan niet melkbestanddelen zijn toegevoegd of onttrokken;
- 2°. verwijdering van wei; en
- 3°. rijping tot de waar gereed is voor consumptie.

2. In plaats van de aanduiding kaas mag een van de namen, bedoeld in bijlage II en de Landbouwkwaliteitsregeling kaasprodukten, worden gebezigd, voor zover het een waar betreft waarvan de aard en samenstelling voldoet aan:

- a. de desbetreffende kaasstandaard; of
- b. de Landbouwkwaliteitsregeling kaasprodukten.

Artikel 10

1. Ten aanzien van een op de voet van artikel 9 aangeduide waar, aanwezig in een verpakking, wordt een van toepassing zijnde vermelding uit kolom A gebezigd inzake het vetgehalte van de droge stof van die waar:

A	B
Vermeldingen	Bij vetgehalte van de droge stof van
60+	meer dan 60%
50+	meer dan 50% en ten hoogste 60%
48+	meer dan 48% en ten hoogste 52%
45+	meer dan 45% en ten hoogste 50%
40+	meer dan 40% en minder dan 45%
35+	meer dan 35% en minder dan 40%
30+	meer dan 30% en minder dan 35%
25+	meer dan 25% en minder dan 30%
20+	meer dan 20% en minder dan 25%
15+	meer dan 15% en minder dan 20%
10+ mager(e)	meer dan 10% en minder dan 15%
mager(e)	ten hoogste 10%.

Aan de vermeldingen 50+, 48+ en 45+ mag worden toegevoegd: volvet(te).

2. In afwijking van het eerste lid wordt bij het gebruik van soortnamen als bedoeld in bijlage II of in de Landbouwkwaliteitsregeling kaasprodukten, als vetgehalte-vermelding gebezigd:

a. het in de desbetreffende kaasstandaard onderscheidenlijk de Landbouwkwaliteitsregeling kaasprodukten bedoelde minimumvetgehalte in de droge stof; of

b. indien meer vetgehaltes zijn toegelaten, het van toepassing zijnde vetgehalte.

3. Het eerste lid is van overeenkomstige toepassing ten aanzien van geitekaas en schapekaas.

Artikel 11

Bij een in artikel 9, tweede lid, bedoelde aanduiding wordt een vermelding gebezigd inzake de naam van het desbetreffende land van bereiding, tenzij het een kaassoort betreft:

a. vermeld is in bijlage II en bereid is in het daar bedoelde land van origine; of

b. voorkomt in de Landbouwkwaliteitsregeling en bereid is in Nederland.

Artikel 12

1. Gehele schapekaas, geitekaas of kaas zoals bedoeld in artikel 9, die onverpakt is en:

a. aanwezig is in winkels of in enige andere voor het publiek toegankelijke verkoopplaats; en

b. geen rijksmerk draagt zoals bedoeld in de Landbouwkwaliteitsregeling kaasprodukten;

is voorzien van de desbetreffende aanduiding en van een vermelding, aangevende het vetgehalte van de droge stof van die kaas.

2. In afwijking van artikel 27 van het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen worden de in het eerste lid bedoelde aanduiding en vermeldingen aangebracht op:

a. de korst van de kaas;

b. een de kaas omhullende deklaag; of

c. een op de kaas aangebracht etiket.

3. Indien de consistentie van een in dit artikel bedoelde kaas zodanig is dat het tweede lid geen toepassing kan vinden, dan worden de in het eerste lid bedoelde aanduiding en vermeldingen aangebracht op het voorwerp waarin of waarop de betrokken waar zich bevindt, of op een onmiddellijk boven bedoeld voorwerp geplaatst(e) bord of kaart.

Artikel 13

1. De aanduiding kwark of verse kaas mag uitsluitend worden gebezigd voor het zuivelprodukt dat zonder rijping wordt verkregen door:

- a. stremming van uitsluitend koemelk, waaraan al dan niet koemelkbestanddelen zijn toegevoegd of onttrokken;
- b. verwijdering van wei; en
- c. al dan niet met toevoeging van koemelkbestanddelen; waarvan het eiwitgehalte in de vetvrije droge stof ten minste 60% en het vochtgehalte ten hoogste 87% van de vetvrije waar bedraagt.

2. In plaats van een in het eerste lid bedoelde aanduiding mag de aanduiding Cottage Cheese worden gebezigd, voor zover het een waar betreft waarvan de aard en samenstelling voldoet aan de desbetreffende kaasstandaard.

3. Ten aanzien van een op de voet van dit artikel aangeduide waar, aanwezig in een verpakking, mag inzake het vetgehalte van de droge stof van die waar uitsluitend een van toepassing zijnde vermelding uit kolom A worden gebezigd:

A	B
Vermeldingen	Bij vetgehalte van de droge stof van
room	ten minste 50%
volle	ten minste 35% en minder dan 50%
halfvolle	ten minste 10% en minder dan 35%
magere	minder dan 10%.

Artikel 14

1. De aanduiding vla mag uitsluitend worden gebezigd voor het dikvloeibare samengestelde zuivelprodukt met:

- a. als kenmerkende bestanddelen zetmeel en ten minste 50% koemelk;
- b. andere voor de bereiding noodzakelijke eet- en drinkwaren; en
- c. een melkvetgehalte van ten minste 2,6%.

2. De aanduiding pap mag uitsluitend worden gebezigd voor het dikvloeibare samengestelde zuivelprodukt met:

- a. als kenmerkende bestanddelen granen, graanprodukten of rijst, en ten minste 50% koemelk;
- b. andere voor de bereiding noodzakelijke eet- en drinkwaren; en
- c. een melkvetgehalte van ten minste 2,6%.

Artikel 15

De aanduiding chocolademelk mag uitsluitend worden gebezigd voor het uit koemelk en, voor wat betreft het aromatiserende deel, door het toevoegen van cacaobestanddelen verkregen samengestelde vloeibare zuivelprodukt, met een totaal vetgehalte van ten minste 2,5%.

Artikel 16

1. De aanduiding room mag uitsluitend worden gebezigd voor het uitsluitend uit koemelk door verhoging van het vetgehalte verkregen vloeibare of dikvloeibare zuivelprodukt met een vetgehalte van ten minste 10%.

2. De aanduiding slagroom mag uitsluitend worden gebezigd voor het uitsluitend uit koemelk door verhoging van het vetgehalte verkregen vloeibare of dikvloeibare zuivelprodukt met een vetgehalte van ten minste 30%.

§ 6. De aanduidingen halfvol en mager bij vloeibare of dikvloeibare produkten op basis van melk

Artikel 17

Van de aanduiding van een vloeibaar of dikvloeibaar produkt op basis van melk mag onderdeel uitmaken:

a. het woord «halfvolle», voor zover het betreft een waar met een totaal vetgehalte van ten minste 1,50% en ten hoogste 1,80%;

b. het woord «magere», voor zover het betreft een waar met een totaal vetgehalte van ten hoogste 0,50%; tenzij in enig wettelijk voorschrift anders is bepaald.

§ 7. Slotbepalingen

Artikel 18

1. Als methoden van onderzoek welke bij uitsluiting beslissend zijn voor de vaststelling of met betrekking tot de bij dit besluit bedoelde waren al dan niet is voldaan aan de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, worden aangewezen microbiologische onderzoeksmethoden, chromatografische en andere scheidingsmethoden, organoleptische bepalingsmethoden en detectiemethoden, alsmede de daartoe door een andere lid-staat van de Europese Unie aangewezen methoden.

2. In afwijking van het eerste lid worden aangewezen als methoden van onderzoek welke bij uitsluiting beslissend zijn voor de vaststelling of met betrekking tot geheel of gedeeltelijk gedehydrateerde verduurzaamde melk al dan niet is voldaan aan de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, de communautaire analyse-methoden, bedoeld in Richtlijn 79/1067/EEG.

3. In afwijking van het eerste lid worden aangewezen als methoden van onderzoek welke bij uitsluiting beslissend zijn voor de vaststelling of met betrekking tot voor menselijke voeding bestemde caseïnen en caseïnaten al dan niet is aan de bij of krachtens dit besluit gestelde regels, de communautaire analyse-methoden, bedoeld in Richtlijn 85/503/EEG.

4. Onze Minister kan ter uitvoering van een krachtens het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap of krachtens het Verdrag tot instelling van de Benelux Economische Unie tot stand gekomen bindende regeling, nadere regels stellen met betrekking tot het eerste lid, voor zover die bindende regeling de Nederlandse wetgever, behoudens op ondergeschikte punten, geen ruimte laat voor het maken van keuzen van beleidsinhoudelijke aard.

5. Onze Minister kan, in overeenstemming met Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en gehoord de Adviescommissie Warenwet, nadere regels stellen met betrekking tot het eerste lid.

Artikel 19

Ingetrokken worden:

- a. het Melkbesluit (Warenwet) 1974;
- b. het Besluit op vaste melkprodukten (Warenwet);
- c. het Kaasbesluit (Warenwet) 1981, met uitzondering van artikel 1, onder a en b, en artikel 15, onder c;
- d. het Smeltkaasbesluit (Warenwet) 1982;
- e. het Kwarkbesluit (Warenwet); en
- f. het Warenwetbesluit Warmtebehandelde melk.

Artikel 20

Artikel 29, tweede lid, van het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen³

1. In onderdeel a wordt na de puntkomma ingevoegd: of.
2. In onderdeel b worden de puntkomma en de woorden «dan wel» vervangen door een punt.
3. Onderdeel c komt te vervallen.

Artikel 21

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van 1 januari 1995.
2. Een wijziging van:
 - a. artikel 3, tweede en vierde lid, artikel 4, eerste lid, artikel 5, eerste en tweede lid, of artikel 6, eerste lid, van Verordening (EEG) nr 1411/71 van de Raad van 29 juni 1971 houdende aanvullende voorschriften voor de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten met betrekking tot melk bestemd voor menselijke consumptie; en
 - b. artikel 2 en artikel 3 van Verordening (EEG) nr 1898/87 van de Raad van 2 juli 1987 betreffende de bescherming van de benaming van melk en zuivelprodukten bij het in de handel brengen; treedt voor de toepassing van artikel 2, eerste lid, onderscheidenlijk artikel 2, tweede lid, in werking met ingang van de dag waarop de betrokken wijzigingsverordening in werking treedt.
3. Een wijziging van:
 - a. Richtlijn 79/1067/EEG; en
 - b. Richtlijn 85/503/EEG;treedt voor de toepassing van artikel 18, tweede lid, onderscheidenlijk artikel 18, derde lid, in werking met ingang van de dag waarop aan de betrokken wijzigingsrichtlijn uiterlijk uitvoering moet zijn gegeven.

Artikel 22

Dit besluit wordt aangehaald als: Warenwetbesluit Zuivel.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 25 oktober 1994

Beatrix

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers

Uitgegeven de *negenentwintigste* november 1994

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager

¹ Meetkundig gemiddelde, geconstateerd over een periode van twee maanden, met ten minste twee monsternemingen per maand.

² n: aantal eenheden waaruit een monster bestaat;

m: drempelwaarde voor het aantal bacteriën; het resultaat wordt bevredigend geacht als het aantal bacteriën in alle eenheden gelijk is aan of kleiner is dan m;

M: maximumwaarde voor het aantal bacteriën; het resultaat wordt onbevredigend geacht als het aantal bacteriën in één of meer eenheden gelijk is aan of groter is dan M;

c: aantal eenheden waarin het aantal bacteriën mag liggen tussen m en M, en waarbij het monster nog aanvaardbaar wordt geacht als het aantal bacteriën in de andere eenheden gelijk is aan of kleiner is dan m.

³ Stb. 1992, 14, laatstelijk gewijzigd bij besluit van 3 augustus 1994, Stb. 661.

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 13 december 1994, nr. 240

Deze bijlage behoort bij artikel 5, derde lid.

Het in artikel 5, derde lid, bedoelde microbiëel geproduceerde chymosine is verkregen uit *Kluyveromyces lactis* (K. Lactis), waarvan in het genoom een genetisch construct is ingebracht dat codeert voor het kalverprochymosine B. Dit genoom is verkregen met inachtneming van de volgende voorschriften:

a. In het construct pKS 105 wordt het DNA dat codeert voor het prochymosine B, voorafgegaan door DNA, coderend voor de signaalsequentie van mating factor uit *Saccharomyces cerevisiae*, die zorgdraagt voor de secretie van het Prochymosine. Daarnaast bevat het construct als selectie-marker voor de gemodificeerde gist het gen voor resistentie tegen het anti-bioticum G418. De transformatie van de gastheerstam *K. lactis* met het genetisch construct pKS 105 is uitgevoerd onder condities waarbij verscheidene kopieën in het genoom integreren. De integratie vindt in principe plaats in het promotor-gebied van de lactase-genen op een wijze die de transcriptie van deze genen ongemoeid laat.

b. Bij beëindiging van het fermentatie-proces in de produktie worden de gistcellen geïnactiveerd zonder dat lysis van de cellen optreedt, en wordt, met uitzondering van het chymosine, een belangrijk deel van het organisch materiaal gedenatureerd.

c. Het preparaat wordt zodanig behandeld dat laag-moleculaire eiwitten en peptiden met een molecuulgewicht van ongeveer 5000 en lager, vrijwel geheel afwezig zijn.

Het preparaat voldoet aan het «Compendium of Food Additive Specifications volume 2» (FAO, 1992).

Lijst van namen van kaassoorten, waarvoor kaasstandaarden bestaan die aanvaard zijn door de Nederlandse Regering, gevolgd door het land van origine van die soort.

A. In het kader van de FAO/WHO:

Brie (Frankrijk)
Butterkäse
Camembert (Frankrijk)
Cheshire kaas (Verenigd Koninkrijk)
Coulommiers (Frankrijk)
Danablu (Denemarken)
Danbo (Denemarken)
Emmentaler (Zwitserland)
Esrom (Denemarken)
Gruyère (Zwitserland en Frankrijk)
Harzer Käse of Harzer Kaas
Herrgardsost (Zweden)
Hushallsost (Zweden)
Limburger (België)
Norvegia (Noorwegen)
Provolone (Italië)
Romadur
Samsö (Denemarken)
Svecia (Zweden)
Tilsiter kaas

B. Op grond van de Conventie van Stresa:

1. Uit de A-lijst:
Gorgonzola (Italië)
Parmigiano Reggiano (Italië)
Pecorino Romano (Italië)
Roquefort (Frankrijk)

2. Uit de B-lijst:
Adelost (Zweden)
Asiago (Italië)
Caciocavallo (Italië)
Elbo (Denemarken)
Fontina (Italië)
Fiore Sardo (Italië)
Fynbo (Denemarken)
Harvarti (Denemarken)
Maribo (Denemarken)
Mycella (Denemarken)
Noekkelost (Noorwegen)
Saint-Paulin (Frankrijk)
Sbrinz (Zwitserland)
Tybo (Denemarken)

NOTA VAN TOELICHTING

I. Inleiding

Dit besluit treedt in de plaats van de volgende op de «oude» Warenwet gebaseerde besluiten:

- a. het Melkbesluit (Warenwet) 1974;
- b. het Besluit op vaste melkprodukten (Warenwet);
- c. het Kaasbesluit (Warenwet) 1981, met uitzondering van de bepaling die betrekking heeft op toegelaten kaaskorstbedekkingsmiddelen;
- d. het Smeltkaasbesluit (Warenwet) 1982;
- e. het Kwarkbesluit (Warenwet).

In die «oude» besluiten worden eisen gesteld aan de bereiding, behandeling, opslag, de etikettering en het vervoer van de desbetreffende zuivelprodukten. Vele van die voorschriften zijn inmiddels achterhaald, hetzij aangezien de Europese Unie ter zake inmiddels met andere regelgeving is gekomen, hetzij omdat tegenwoordig minder-gedetailleerde of andere regelgeving wenselijk dan wel noodzakelijk wordt geacht.

Tevens zullen krachtens dit besluit eisen gesteld worden inzake melkeiwitten (caseïne en caseïnaten), waarbij de Regeling Melkeiwitten (caseïne en caseïnaten) (Warenwet) ingetrokken zal worden.

In dit besluit is zoveel mogelijk de specifieke zuivel-regelgeving samengebracht.

II. Deregulering bestaande besluiten

a. Wettelijke benamingen

In bovengenoemde «oude» besluiten komen vele wettelijke benamingen voor, die te herkennen zijn aan de formulering «de aanduiding ... mag uitsluitend en moet worden gebezigd voor de waar ...». Deze benamingen moeten te allen tijde als benaming voor de desbetreffende waar gehanteerd worden.

Deze bestaande wettelijke benamingen zijn kritisch getoetst op Europees-rechtelijke aspecten en noodzaak dan wel mogelijkheid van handhaving. Hierbij kan de volgende driedeling van benamingen (aanduidingen) ontstaan:

1. verplichte aanduidingen: aanduidingen die met uitsluiting van andere aanduidingen gebruikt moeten worden voor een waar die aan een bepaalde omschrijving voldoet;
2. gereserveerde aanduidingen: aanduidingen die gebruikt mogen worden voor een waar die aan een bepaalde omschrijving voldoet;
3. vrije aanduidingen: in bovengenoemde besluiten voorkomende wettelijke benamingen waarvan wettelijke handhaving niet langer gewenst dan wel niet noodzakelijk is geacht.

Van belang hierbij is met name artikel 4, eerste lid, van het Warenwetbesluit Etikettering van levensmiddelen (verder: WEL), dat bepaalt welke aanduiding gebezigd moet worden:

- de aanduiding die is voorgeschreven in de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen (verplichte aanduidingen); of
- bij het ontbreken van een verplichte aanduiding, in willekeurige volgorde:
 - . hetzij de benaming die uitsluitend mag worden gebezigd voor de eet- of drinkwaar waaraan die benaming in een wettelijk voorschrift is voorbehouden (gereserveerde aanduidingen);
 - . hetzij de algemeen gebruikelijke benaming (vrije aanduidingen);
 - . hetzij een omschrijving van de betrokken waar en zonodig van de wijze waarop de waar kan worden gebruikt (vrije aanduidingen).

Ad 1. Verplichte aanduidingen

Benamingen die krachtens EEG-voorschrift gebruikt moeten worden voor de aanduiding van bepaalde waren, worden uiteraard (krachtens dit besluit) gehandhaafd. Uitsluitend voor deze categorie verplichte aanduidingen zal wederom gebruik worden gemaakt van de formulering «mag uitsluitend en moet». Voorbeeld: geëvaporeerde melk met hoog vetgehalte (artikel 3, jo. de bijlage, punt 1, onder d, van Richtlijn 76/118/EEG).

Ad 2. Gereserveerde aanduidingen

Daarnaast is onderzocht in hoeverre het gewenst en mogelijk is de overige bestaande wettelijke benamingen in dit besluit over te nemen als gereserveerde aanduidingen. Van belang hierbij is de jurisprudentie inzake de artikelen 30 tot en met 36 van het EG-Verdrag, met name waar het betreft het reserveren van een generieke benaming voor uitsluitend een waar die voldoet aan bepaalde samenstellingseisen (voorbeeld: jenever, vleeswaar). Genoemd kunnen worden de arresten van 20 februari 1979 in zaak 120/79 «Cassis de Dijon» (Jurisprudentie 1979, blz. 649), van 14 juli 1988 in zaak 298/87 «Smanor» (Jurisprudentie 1988, blz. 4489) en van 22 september 1988 in zaak 286/86 «Deserbais» (Jurisprudentie 1988, blz. 4907). In de wetenschap dat deze jurisprudentie zeer kritisch is over het reserveren van benamingen die tot handelsbelemmeringen kunnen leiden, is er in dit besluit voor gekozen het aantal gereserveerde benamingen tot een minimum te beperken. Hiertoe is slechts overgegaan voorzover zulks noodzakelijk moest worden geacht vanuit het oogpunt van een hoog niveau van consumentenbescherming, en die bescherming niet verwezenlijkt kan worden door een middel dat het handelsverkeer minder belemmert, zoals adequate voorlichting. Die noodzaak bestaat ten aanzien van een tweetal categorieën eet- en drinkwaren:

- In brede kring geconsumeerde levensmiddelen die door de consument veelal bewust gekozen worden met het oog op voedingskundige aspecten (voorbeeld: karnemelk).

- Levensmiddelen die, onder de bestaande wettelijke benaming, bij een grote kring van consumenten een uitgesproken verwachting wekken en aldus een vast begrip zijn geworden. Het niet langer stellen van voorwaarden aan het gebruiken van dergelijke benamingen, zou bij een overwegend deel van de consumenten immers tot verwarring kunnen leiden. Een voorbeeld van deze categorie is de aanduiding kwark.

Ten aanzien van deze categorie gereserveerde aanduidingen is gebruik gemaakt van de formulering: «de aanduiding ... mag uitsluitend worden gebezigd voor ...». Het gebruik van die aanduidingen is derhalve nimmer verplicht, terwijl in plaats daarvan ook een andere aanduiding mag worden gebezigd, met inachtneming van de desbetreffende regels in het WEL.

Ad 3. Vrije aanduidingen

Bestaande wettelijke benamingen die niet voldoen aan bovenstaande criteria, zijn niet overgenomen (vrije aanduidingen). Uiteraard staat het producenten van levensmiddelen vrij deze vrije aanduidingen desalniettemin te blijven voeren, maar van overheidswege zijn daaraan geen dwingende samenstellingseisen meer gekoppeld. Wel blijven ter zake uiteraard de horizontale regels van kracht bij of krachtens onder meer het WEL, het Warenwetbesluit Bereiding en behandeling van levensmiddelen (verder: BBL) en het Warenwetbesluit Levensmiddelenadditieven, alsmede de ter uitvoering van Richtlijn 92/46/EEG krachtens dit besluit vast te stellen ministeriële regeling.

Op 2 juli 1987 is vastgesteld Verordening (EEG) nr 1898/87 van de Raad van de Europese Gemeenschappen betreffende de bescherming van de benaming van melk en zuivelprodukten bij het in de handel brengen (PbEG L 182). Deze verordening is rechtstreeks van toepassing in de Nederlandse rechtsorde. In dit besluit is de ter zake vereiste strafbaarstelling opgenomen van handelen in strijd met de artikelen 2 en 3 van die verordening (artikel 2, tweede lid). Tot de inwerkingtreding van dit besluit is een dergelijke bepaling opgenomen in artikel 29, tweede lid, onder c, van het WEL.

De werking van Verordening (EEG) nr 1898/87 is kort samengevat als volgt:

1. Verschillende met name in de bijlage van de verordening genoemde aanduidingen mogen uitsluitend voor zuivelprodukten worden gebezigd: wei, room, boter, karnemelk, butteroil, caseïne, watervrij melkvet, kaas, yoghurt, kefir, koemis.

2. Dat geldt ook voor aanduidingen in de zin van artikel 3 van het WEL, die voor zuivelprodukten gebezigd worden (in dit besluit: verplichte aanduidingen en gereserveerde aanduidingen).

3. Artikel 2, derde lid, van Verordening (EEG) nr 1898/87 bepaalt dat de aanduiding «melk» en de voor de omschrijving van zuivelprodukten gebruikte benamingen, eveneens mogen worden gebruikt samen met één of meer woorden voor uitsluitend het omschrijven van samengestelde zuivelprodukten.

Kortom: ook na de inwerkingtreding van dit besluit mogen vele aanduidingen die tot dat tijdstip voorkomen in de Warenwet-regelgeving maar bij of krachtens dit besluit niet meer gereguleerd zijn, alleen voor produkten op basis van melk (zuivelprodukten en samengestelde zuivelprodukten) gebruikt worden.

Aanduidingen als bijvoorbeeld halfroom en smeerkaas zijn om die reden in dit besluit niet opgenomen, aangezien Verordening (EEG) 1898/87 in combinatie met het WEL voor afdoende regelgeving zorgt inzake het mogen gebruiken van dergelijke aanduidingen.

Verordening (EEG) 1411/71

In tegenstelling tot het Melkbesluit (Warenwet) 1974 geeft dit besluit geen regels meer voor het gebruik van de aanduidingen volle melk, halfvolle melk en magere melk, aangezien die regels te vinden zijn in de eveneens rechtstreeks in Nederland toepasbare Verordening (EEG) nr 1411/71 van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 29 juni 1971 houdende aanvullende voorschriften voor de gemeenschappelijke ordening der markten in de sector melk en zuivelprodukten met betrekking tot melk bestemd voor menselijke consumptie. Ook ten aanzien van die verordening bevat dit besluit de ter zake vereiste strafbaarstelling (artikel 2, eerste lid).

Samengestelde produkten, samengestelde aanduidingen

Gereserveerde aanduidingen mogen onderdeel uitmaken van vrije aanduidingen, met inachtneming van de algemeen geldende etiketterings-eisen (bijvoorbeeld geen misleiding van de consument: artikel 2, tweede lid, juncto Verordening (EEG) 1898/87).

Een als uitsluitend «X» aangeduide waar is een andere waar dan die met een aanduiding waarvan X onderdeel uitmaakt.

Indien «X» een gereserveerde aanduiding is, zijn de eisen aan een als «X» aangeduide waar wettelijk vastgelegd. De eisen inzake een samengesteld produkt met X zijn in dat geval gelijk aan de wettelijke eisen inzake «X», tenzij een bepaalde eis op dat samengestelde produkt niet van

toepassing kan zijn gezien de aard van dat samengestelde produkt. Dit laatste moet dan wel blijken uit de gekozen (vrije) aanduiding.

In de praktijk kan dit leiden tot de volgende vier voorbeelden.

Yoghurt blijft een gereserveerde aanduiding. De als yoghurt aangeduide waar moet (artikel 8, eerste lid) onder meer:

- bereid zijn uit uitsluitend koemelk; en
- een groot aantal *levende* micro-organismen van yoghurt-cultuur bevatten.

Van het als **yoghurt met kersen** aangeduide levensmiddel zal het yoghurt-deel moeten voldoen aan artikel 8, eerste lid. Ook het als **geite-yoghurt** aangeduide produkt moet in overeenstemming zijn met die aan yoghurt gestelde eisen, maar in dit geval is de eis inzake het bereid zijn uit uitsluitend koemelk natuurlijk niet van toepassing. Uit deze aanduiding blijkt immers dat het gaat om uit geitemelk bereide yoghurt.

De waar met de aanduiding **yoghurt door verhitting langer houdbaar gemaakt** tenslotte moet óók voldoen aan de aan yoghurt gestelde eisen (artikel 8, eerste lid), maar hier is de eis inzake het «levend zijn» van de micro-organismen van yoghurt-cultuur natuurlijk niet relevant. Hier geeft de gekozen aanduiding immers aan dat het gaat om een verhitte waar, waardoor bacteriën in principe niet meer levend zullen zijn. Een gelijke redenering geldt ten aanzien van een als gesteriliseerde yoghurt of gepasteuriseerde yoghurt aangeduide waar.

Van belang bij dit laatste voorbeeld is de Interpretatieve mededeling van de Commissie van de Europese Gemeenschappen betreffende de verkoopbenaming van levensmiddelen (PbEG 1991, C 270), waarin de Commissie naar aanleiding van het «Smanor-arrest» van het Europese Hof van Justitie¹ onder meer stelt: «De Commissie heeft bijgevolg geoordeeld dat het gebruik van de benaming yoghurt of van enige andere verwijzing waarin het woord yoghurt voorkomt, met recht en reden door een Lid-Staat kan worden verboden ten aanzien van een produkt dat, na een behandeling te hebben ondergaan, geen levende bacteriën meer bevat». Van deze door de Commissie genoemde mogelijkheid maakt de Nederlandse wetgever dus nadrukkelijk géén gebruik voor wat betreft het gebruik van het woord «yoghurt» als onderdeel van een meer woorden omvattende aanduiding.

Een vergelijkbare argumentatie geldt voor de wijze waarop bovengenoemde als voorbeeld genoemde yoghurt-produkten vermeld moeten worden in de lijst van ingrediënten van een ander levensmiddel (artikelen 7 en 4 van het WEL). Van de aard van dat eindprodukt zal evenwel weer afhangen welke eisen van artikel 8, eerste lid, daar nog op van toepassing kunnen zijn.

Tevens blijven op waren als yoghurt met kersen en geite-yoghurt volledig van toepassing Verordening (EEG) 1898/87 (waardoor het zuivelaspect daarvan gewaarborgd is) en de in artikel 4, tweede lid, onder c, van dit besluit bedoelde ministeriële regeling ter uitvoering van Richtlijn 92/46/EEG (waardoor een hygiënische bereiding van die waren verzekerd is).

Overige aspecten

Vrijwel geen van de in bovengenoemde in te trekken besluiten opgenomen eisen inzake de bereiding, behandeling, opslag, vervoer en etikettering van de in die besluiten bedoelde waren, behoeft te worden overgenomen, aangezien Richtlijn 92/46/EEG ter zake nu regels stelt. Die krachtens artikel 4, tweede lid, onder c, van dit besluit vast te stellen regels hebben evenwel geen betrekking op de detailhandelsfase. Ondanks die beperkte reikwijdte bleek het niet noodzakelijk in dit besluit voorschriften op te stellen inzake de afwezigheid van pathogene micro-organismen in eindprodukten in de winkel, aangezien de artikelen 4 en 12

¹ Arrest van 14 juli 1989, zaak 298/87, Jurispr. 1988, blz. 4489.

van het BBL daarin reeds voorzien. Onderstaand wordt verder ingegaan op de implementatie van Richtlijn 92/46/EEG.

In afwachting van EG-regelgeving zullen, voor wat betreft het gebruik van levensmiddelenadditieven, bij ministeriële regeling nadere regels worden vastgesteld krachtens het Warenwetbesluit Levensmiddelenadditieven. Deze nadere regels waren tot op heden verspreid opgenomen in de besluiten, genoemd in de inleiding, die bij de inwerkingtreding van dit besluit ingetrokken worden.

De zogenaamde «dieet-claims» uit meergenoemde op de «oude» Warenwet gebaseerde besluiten inzake natrium-arme waren zijn niet overgenomen in dit besluit. Voor zover noodzakelijk zullen ter zake regels gesteld worden krachtens het Warenwetbesluit Produkten voor bijzondere voeding.

De aanduiding halfvol en mager

Nieuw in dit besluit is een bepaling met algemene regels inzake het gebruik van de woorden halfvol of mager in de aanduiding van (dik)vloeibare produkten op basis van melk (artikel 14). Die bepaling heeft geen betrekking op consumptiemelk, aangezien een en ander voor die waar geregeld is in Verordening (EEG) 1411/71.

III. Implementatie van EEG-richtlijnen

Bij of krachtens dit besluit wordt voorts uitvoering gegeven aan een zestal EEG-richtlijnen, gedefinieerd in artikel 1:

1. Richtlijn 76/118/EEG

Richtlijn 76/118/EEG is tot op heden ten uitvoer gelegd in het Melkbesluit (Warenwet) 1974. Artikel 4, tweede lid, onder a, van dit besluit, schrijft implementatie van die richtlijn voor bij ministeriële regeling. Tegen deze delegatie bestaat geen bezwaar aangezien Richtlijn 76/118/EEG de Nederlandse wetgever, behoudens op ondergeschikte punten, geen ruimte laat voor het maken van keuzen van beleidsinhoudelijke aard. Bovendien bereidt de Commissie van de Europese Gemeenschappen een derde wijziging daarvan voor.

Blijkens artikel 5, zesde lid, van Richtlijn 76/118/EEG kunnen de lid-staten op hun grondgebied het gebruik van aanvullende toevoegingsmiddelen toestaan voor geheel gedehydrateerde melk die in automaten wordt gebruikt en die uitdrukkelijk als zodanig is geëtiketteerd. Van deze mogelijkheid zal geen gebruik worden gemaakt.

Blijkens artikel 5, zevende lid, van Richtlijn 76/118/EEG kunnen de lid-staten op hun grondgebied tevens het toevoegen van vitamines toestaan aan de in de bijlage van Richtlijn 76/118/EEG bedoelde produkten. Vooralnog is van deze discretionaire bevoegdheid geen gebruik gemaakt, maar een voorstel voor een besluit inzake de toevoeging van micro-voedingsstoffen aan levensmiddelen is in voorbereiding. In dat voorstel zal naar verwachting tevens gebruik worden gemaakt van artikel 7, vijfde lid, derde streepje, van Richtlijn 76/118/EEG, dat de lid-staten toestaat voor te schrijven dat de aard en de hoeveelheid van toegevoegde vitamines moeten worden vermeld.

Blijkens artikel 7, vijfde lid, vierde streepje, van Richtlijn 76/118/EEG kunnen de lid-staten nationale bepalingen handhaven op grond waarvan bijzondere gebruiksvoorwaarden moeten worden aangegeven betreffende het gebruik voor zuigelingen van volledig afgeroomde produkten. Van deze mogelijkheid zal geen gebruik worden gemaakt.

2. Richtlijn 79/1067/EEG

Richtlijn 79/1067/EEG wordt uitgevoerd bij artikel 18, tweede lid.

3. Richtlijn 83/417/EEG

Richtlijn 83/417/EEG is ten uitvoer gelegd in de Regeling Melkeiwitten (caseïne en caseïnaten) (Warenwet) krachtens het Melkeiwitprodukten-

besluit (Warenwet). Ter bevordering van de inzichtelijkheid van alle op zuivel betrekking hebbende wetgeving, zal deze richtlijn nu geïmplementeerd worden in een ministeriële regeling krachtens artikel 4, tweede lid, onder b. Ook tegen deze delegatie bestaat geen bezwaar aangezien Richtlijn 83/417/EEG de Nederlandse wetgever, behoudens op ondergeschikte punten, geen ruimte laat voor het maken van keuzen van beleidsinhoudelijke aard.

4. Richtlijn 85/503/EEG

Richtlijn 85/503/EEG wordt uitgevoerd bij artikel 18, derde lid.

5. Richtlijn 92/46/EEG en Richtlijn 92/47/EEG

Richtlijn 92/46/EEG geeft voorschriften voor het produceren van rauwe melk tot en met het in de handel brengen van alle daaruit bereide zuivelprodukten. Het produceren, bereiden en behandelen van de in Richtlijn 92/46/EEG bedoelde produkten is uitsluitend toegestaan in officieel erkende inrichtingen.

Bij de implementatie van de richtlijn wordt gebruik gemaakt van de volgende wettelijke kaders:

a. regels krachtens de Landbouwkwaliteitswet, met (1) eisen voor de gehele primaire fase, in en om de boerderij, en (2) de wettelijke basis voor het inschakelen van het Centraal Orgaan voor Kwaliteitsaangelegenheden in de Zuivel (COKZ);

b. een verordening van het Produktschap voor Zuivel met (1) de statische inrichtingseisen waaraan te erkennen inrichtingen moeten voldoen, en (2) de technische uitwerking van enkele in deze regeling gegeven voorschriften;

c. regels krachtens de Warenwet, in artikel 3 van dit besluit met eisen inzake rauwe melk, bestemd voor directe verkoop aan particulieren, en een ministeriële regeling krachtens artikel 4, tweede lid, onder c, van dit besluit, met (1) eisen inzake de verwerkingsfase (productieproces en eindprodukten) en (2) de hygiëne-voorschriften waaraan te erkennen inrichtingen moeten voldoen.

Bij de inwerkingtreding van dit besluit vervalt van rechtswege de op onder meer artikel 15 van de Warenwet gebaseerde spoedvoorziening ter implementatie van een groot deel van Richtlijn 92/46/EEG (Warenwet-regeling Bereiding van melk en zuivel). Bij artikel 3 en bij ministeriële regeling krachtens artikel 4, tweede lid, onder c, van dit besluit zal definitief uitvoering worden gegeven aan dat deel van Richtlijn 92/46/EEG. Tegen deze delegatie bestaat geen bezwaar aangezien Richtlijn 92/46/EEG de Nederlandse wetgever, behoudens op ondergeschikte punten, geen ruimte laat voor het maken van keuzen van beleidsinhoudelijke aard en de verwachting bestaat dat deze richtlijn veelvuldig gewijzigd zal worden. Artikel 8, eerste lid, van Richtlijn 92/46/EEG, geeft de lid-staten de bevoegdheid bepaalde afwijkingen toe te staan voor de bereiding van kaas met een rijpingstijd van ten minste 60 dagen. Van die mogelijkheid zal gebruik worden gemaakt in de desbetreffende landbouwkwaliteitsregeling krachtens de Landbouwkwaliteitswet, inhoudende dat ter zake onder bepaalde voorwaarden vrijstelling of, op aanvraag, ontheffing kan worden verleend.

Het eventueel wijzigen van deze ministeriële regeling ter uitvoering van Richtlijn 92/46/EEG is slechts beperkt mogelijk, namelijk met inachtneming van Richtlijn nr 92/47/EEG van de Raad van 16 juni 1992 houdende vaststelling van de voorschriften voor het toestaan van tijdelijke en beperkte afwijkingen op de specifieke communautaire gezondheidsvoorschriften voor de produktie en het in de handel brengen van melk en produkten op basis van melk (PbEG L 268). Ten aanzien van één bedrijf is gebruikt gemaakt van artikel 2, eerste lid, van Richtlijn 92/47/EEG, dat het de lid-staten toestaat tot en met 31 december 1997 bepaalde afwijkingen toe te staan van de erkenningsvoorwaarden van Richtlijn 92/46/EEG.

Voor de overige aspecten van bovengenoemde oude besluiten, beoogt dit besluit geen afwijkende of nieuwe voorschriften te geven.

IV. Advies van de Adviescommissie Warenwet

De Adviescommissie Warenwet heeft unaniem geadviseerd enkele beschermde aanduidingen toe te voegen aan het besluit. Dat unanieme advies is overgenomen, aangezien deze aanduidingen nog passen binnen het ter zake ontwikkelde beleid, verwoord onder II van deze nota van toelichting.

Daarnaast is door uitsluitend de zuivel-industrie geadviseerd ook gereserveerde aanduidingen op te nemen voor halfboter of halfvolle boter, smeltkaas, gesmolten kaas of smeerkaas, en halfroom. Dat verzoek is ook verwoord in het desbetreffende advies van het Produktschap voor Zuivel. Deze verzoeken zijn evenwel niet gehonoreerd, aangezien dat in strijd zou zijn met bovengenoemd beleid, verwoord onder II van deze nota van toelichting.

V. Notificatie in het kader van Richtlijn nr 83/189/EEG

In het kader van de informatieprocedure, neergelegd in Richtlijn nr 83/189/EEG (PbEG L 109) is het ontwerp-besluit genotificeerd aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen en de overige lid-staten van de Europese Unie. Deze notificatie heeft geleid tot een gemotiveerde mening van de Commissie en Spanje. In reactie daarop is de werking van bepaalde onderdelen van het besluit nader toegelicht, en is artikel 11, tweede lid, geschrapt.

VI. Artikelsgewijs

De definitie in artikel 1, onder p, verwijst naar de «FAO/WHO Code of Principles concerning Milk and Milk Products» (verder: «Code»). De «Code» heeft de status van een aanbeveling aan de betrokken regeringen, zonder dat een bindende verplichting tot toepassing daarvan bestaat. De Nederlandse regering heeft de «Code» nooit officieel aanvaard, maar volgt die in de praktijk onverkort.

In **artikel 2** zijn de vereiste verbodsbepalingen opgenomen. Deze zijn achtereenvolgens gebaseerd op de volgende artikelen van de Warenwet: artikel 13 (*eerste en tweede lid*), artikel 4, eerste lid, (*derde lid*), artikel 5, eerste lid, onder a en b (*vierde lid*), artikel 5, zesde lid (*vijfde lid*), artikel 6, onder d (*zesde lid*), artikel 8, onder a (*zevende lid*), artikel 8, onder b (*achtste lid*), artikel 8, onder c (*negende lid*), artikel 8, onder d (*tiende lid*) en artikel 9, onder b (*elfde lid*).

In **artikel 4** zijn alle EEG-richtlijnen genoemd waaraan krachtens dit besluit uitvoering zal worden gegeven. Eerder in deze nota van toelichting is hierop reeds ingegaan.

Artikel 5 heeft betrekking op stremsel bij de bereiding van kaas en kwark. Het *eerste lid*, onder a, is een voortzetting van de desbetreffende bepalingen uit het Kaasbesluit (Warenwet) 1981 en het Kwarkbesluit (Warenwet), zij het dat in dat onderdeel nu ook runderpepsine is genoemd. Het in het eerste lid, onder b, bedoelde compendium met specificaties van levensmiddelenadditieven, is bedoeld als leidraad voor producenten en gebruikers van deze additieven, en tevens als basis voor nieuwe of herziene wetgeving van lid-staten van de «FAO» en «WHO». Een dwingende verplichting tot toepassing daarvan is evenwel niet aanwezig. Het eerste lid, onder b, en het *tweede lid*, sluiten aan bij de thans gangbare praktijk dat voor de daar genoemde microbiële stremfels krachtens de Landbouwkwaliteitswet in bepaalde gevallen ontheffing wordt verleend.

De bepalingen uit het *derde lid*, *bijlage I* en het *vierde lid*, zijn tot de inwerkingtreding van dit besluit opgenomen in de Toelatingsregeling Microbieel stremsel (*Kluyveromyces*) bijkaasbereiding (Warenwet) van 9 januari 1992, waarover de Adviescommissie Warenwet op 16 oktober 1991

advies nummer 14 410/(21)5 heeft uitgebracht. Uit onderzoek is gebleken dat het werkzame enzym uit de beschreven getransformeerde stam van *Kluyveromyces lactis*, chymosine B is, hetzelfde enzym als het belangrijkste actieve bestanddeel van het lebstremsel. Daarnaast blijkt uit kaasproeven dat de kaas die verkregen wordt met behulp van lebstremsel, niet wezenlijk verschilt van kaas die verkregen is met behulp van dit chymosine-preparaat. Het langs microbiologische weg geproduceerde chymosine is derhalve even effectief als het op traditionele wijze geproduceerde stremsel. De kwaliteit en de eigenschappen van de kaas blijven behouden.

Aangezien het hier een eerste produkt was dat in Nederland in een voedingsmiddel gebruikt wordt en afkomstig is van een genetisch gemodificeerd organisme, is dit preparaat aan een uitgebreid veiligheids-onderzoek onderworpen, waarbij verschillende onderzoeksdisciplines zijn betrokken. Op basis van dat uitputtende onderzoek is gebleken dat dit preparaat als veilig kan worden beschouwd voor de consument, en er vanuit het oogpunt van de volksgezondheid geen bezwaar bestaat tegen de toepassing van deze stof in levensmiddelen.

Internationale instanties zoals de JECFA (Joint FAO/WHO Expert Committee On Food Additives) nemen een soortgelijke houding aan. Deze stof is geëvalueerd in de 37e zitting van dit comité in juni 1990 en eveneens veilig bevonden voor de consument.

Met betrekking tot artikel 5 is artikel 16, eerste en tweede lid, van de Warenwet overigens van belang: op de voet van die bepalingen kan vrijstelling onderscheidenlijk ontheffing verleend worden van het in het eerste lid geformuleerde voorschrift. Een dergelijke vrijstelling of ontheffing zou bijvoorbeeld betrekking kunnen hebben op stremfels van andere microbiële of dierlijke oorsprong dan genoemd in artikel 5 (niet afkomstig van het kalf of het rund).

In paragraaf 5 worden de aanduidingen boter (**artikel 6**), karnemelk (**artikel 7**), yoghurt (**artikel 8**), kaas (**artikel 9**) kwark of verse kaas (**artikel 13**), vla en pap (**artikel 14**), chocolademelk (**artikel 15**), alsmede room en slagroom (**artikel 16**) gereserveerd voor nader omschreven zuivelprodukten (zoals bedoeld in artikel 1, onder m, 1°). Deze aldus aangeduide waren bestaan derhalve uitsluitend uit koemelkbestanddelen, maar stoffen die voor de bereiding noodzakelijk zijn – bijvoorbeeld water, levensmiddelenadditieven, keukenzout, kruiden, specerijen – mogen worden toegevoegd voor zover daarbij geen sprake is van volledige of gedeeltelijke vervanging van één van de bestanddelen van de melk.

In **artikel 8** is bij de aanduiding yoghurt niet langer het verplichte aantal van ten minste 10 miljoen staafvormige micro-organismen van yoghurt-cultuur voorgeschreven. Die oude eis uit het Melkbesluit (Warenwet) 1974 is niet overgenomen met het oog op jurisprudentie van het Europese Hof van Justitie ter zake in het eerdere genoemde «Smanor-arrest».

De bepalingen uit het *tweede lid* zijn tot de inwerkingtreding van dit besluit te vinden in de Vrijstellingsregeling Wei-eiwitconcentraat in melkprodukten (Warenwet).

Een voorbeeld van de bij artikel 8, *derde lid*, voorgeschreven vermelding is: toegevoegd 1,5% caseïnaat.

De artikelen 14, 15 en 16 zijn alsnog in het besluit opgenomen op advies van de Adviescommissie Warenwet.

Artikel 17 geeft aan onder welke omstandigheden gebruik mag worden gemaakt van de woorden halfvol en mager in de aanduiding van (dik)vloeibare produkten op basis van melk, zoals gedefinieerd in artikel 1, onder m. Dit artikel heeft betrekking op zowel de (dik)vloeibare produkten op basis van melk waarvoor bij of krachtens dit besluit regels zijn gesteld inzake de aanduiding, als op (dik)vloeibare produkten op basis van melk waarvoor zulks niet het geval is (waarvoor eerdergenoemde «vrije

aanduidingen» gebruikt mogen worden). Voor wat betreft de in artikel 17 opgenomen vetgehalten is zoveel mogelijk aangesloten bij ter zake reeds bestaande voorschriften.

Bij **artikel 19** wordt ook het Warenwetbesluit Warmtebehandelde melk ingetrokken. Dat besluit geeft uitvoering aan Richtlijn nr 85/397/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 5 augustus 1985 inzake hygiënische en veterinaire rechtelijke problemen bij het intracommunautaire handelsverkeer in warmtebehandelde melk (PbEG L 226), die bij Richtlijn 92/46/EEG met ingang van 1 januari 1994 is ingetrokken.

In eerste instantie was het de bedoeling het gehele Kaasbesluit (Warenwet) 1981 in te trekken. Daarbij was evenwel geen rekening gehouden met de noodzaak ter bescherming van de volksgezondheid in dit besluit regels te stellen inzake toegelaten kaaskorstbedekkingsmiddelen. Vandaar dat na advisering door de Raad van State alsnog besloten is de desbetreffende bepaling in het Kaasbesluit (Warenwet) 1981 voorlopig niet in te trekken. Het is de bedoeling pas tot die intrekking over te gaan zodra specifieke bepalingen ter zake aan dit besluit zijn toegevoegd. Een voorstel daartoe is in het najaar van 1994 ter advisering aan de Adviescommissie Warenwet voorgelegd.

Artikel 20 schrapt in het WEL een verwijzing naar Verordening (EEG) nr 1898/87, aangezien de ter zake vereiste strafbaarstelling nu is opgenomen in artikel 2, tweede lid.

Concordantietabel

In onderstaande concordantietabel is tenslotte het verband aangegeven tussen dit besluit, de ingetrokken op de «oude» Warenwet gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en relevante EEG-regelgeving.

Warenwetbesluit Zuivel	Op «oude» Warenwet gebaseerde besluiten en EEG-regelgeving
1.a-b-c-d-e-f	—
1.g	3.1.a Verordening (EEG) 1411/71
1.h	2.1 Richtlijn 92/46/EEG
1.i	2.6 Richtlijn 92/46/EEG
1.j	2.5 Richtlijn 92/46/EEG
1.k	2.2 Richtlijn 92/46/EEG
1.l	2.3 Richtlijn 92/46/EEG
1.m	2.4 Richtlijn 92/46/EEG
1.n	1.i Melkbesluit (Warenwet) 1974
1.o	1.f Kaasbesluit (Warenwet) 1981
1.p	1.c Kaasbesluit (Warenwet) 1981
1.q	1.l Melkbesluit (Warenwet) 1974
2.1	Verordening (EEG) 1411/71
2.2	Verordening (EEG) 1898/87
2.3-11	—
3.1	4.1/bijl. C.II.B.1 Richtlijn 92/46/EEG/ 3.8.a Melkbesluit (Warenwet) 1974/ 3.9 Melkbesluit (Warenwet) 1974
3.2	4.2/bijl. A.III.A.2.2 ^a Richtlijn 92/46/EEG
3.3	3.10 Melkbesluit (Warenwet) 1974
3.4	—
4.1	—

Warenwetbesluit Zuivel	Op «oude» Warenwet gebaseerde besluiten en EEG-regelgeving
4.2.a	Richtlijn 76/118/EEG/9 t/m 13bis Melkbesluit (Warenwet) 1974/2.1.a-b-c-e/2.2-3-4-6 Besluit op vaste melkproducten (Warenwet)
4.2.b	Richtlijn 83/417/EEG/Regeling Melkeiwitten (caseïne en caseïnat) (Warenwet)
4.2.c	Richtlijn 92/46/EEG
4.2.d	Richtlijn 92/47/EEG
5.1.a	17.1.b.1° Kaasbesluit (Warenwet) 1981/4.1.f Kwarkbesluit (Warenwet)
5.1.b	—
5.2	—
5.3-4	Toelatingsregeling Microbieel stremsel (Kluyveromyces) bij kaasbereiding (Warenwet)
6	—
7	16 Melkbesluit (Warenwet) 1974
8.1	25.1-2 Melkbesluit (Warenwet) 1974
8.2	1/2 Vrijstellingsregeling Weieiwitconcentraat in melkproducten (Warenwet)
8.3	25.3 Melkbesluit (Warenwet) 1974/2.2 Vrijstellingsregeling Weieiwitconcentraat in melkproducten (Warenwet)
8.4	36.3 Melkbesluit (Warenwet) 1974
9.1	2.2 Kaasbesluit (Warenwet) 1981
9.2	2.5 Kaasbesluit (Warenwet) 1981
10.1	4.1 Kaasbesluit (Warenwet) 1981
10.2	4.2 Kaasbesluit (Warenwet) 1981
10.3	4.1 Kaasbesluit (Warenwet) 1981
11	5 Kaasbesluit (Warenwet) 1981
12	12 Kaasbesluit (Warenwet) 1981
13.1	2.1/4.1.b Kwarkbesluit (Warenwet)
13.2	2.10 jo bijlage Kwarkbesluit (Warenwet)
13.3	2.4-7 Kwarkbesluit (Warenwet)
14.1	17 Melkbesluit (Warenwet) 1974
14.2	20-22 Melkbesluit (Warenwet) 1974
15	14.1 Melkbesluit (Warenwet) 1974
16.1	1.e.1° Melkbesluit (Warenwet) 1974
16.2	7.3 Melkbesluit (Warenwet) 1974
17	—
18.1	—
18.2	Richtlijn 79/1067/EEG
18.3	Richtlijn 85/503/EEG

Warenwetbesluit Zuivel

Op «oude» Warenwet geba-
seerde besluiten en EEG-
regelgeving

18.4-5

-

19/20/21/22

-

De Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
E. Borst-Eilers